

Ο EASTMED ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Καθ. Γιάννης Μανιάτης, πρ. υπουργός Ενέργειας και Περιβάλλοντος

Η πρωτοφανής ενεργειακή κρίση που πλήττει (μόνο) την Ευρώπη, είναι αποτέλεσμα της εμμονικής μονομέρειας της ΕΕ να επενδύει και να ασχολείται αποκλειστικά με το (σωστό) **Green Deal**, αγνοώντας όμως επιδεικτικά τους άλλους δύο, εξίσου σημαντικούς, συντελεστές της Βιώσιμης Ενέργειας: α) την **Ενεργειακή Ασφάλεια** δηλ. την επάρκεια Φυσικού Αερίου (ΦΑ) για τα κράτη-μέλη και β) την καταπολέμηση της **Ενεργειακής Φτώχειας**, που πριν την κρίση έπληττε 54.000.000 ευρωπαίους πολίτες και τώρα πολλαπλάσιους.

Η κρίση βρήκε την Ευρώπη δυστυχώς τραγικά απροετοίμαστη (ως μη ώφειλε). Συντελείται πλέον μια τρομακτική μεταφορά Ευρωπαϊκού πλούτου ύψους σχεδόν 1τρις ευρώ, από νοικοκυριά κι επιχειρήσεις, προς τις χώρες κι εταιρείες παραγωγούς ΦΑ, συμπαρασύροντας και τις τιμές του ηλεκτρισμού. Όσο όλα τα εθνικά Ταμεία Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, μαζί με τους λοιπούς υποστηρικτικούς μηχανισμούς. Ταυτόχρονα, η κρίση άνοιξε διάπλατα τις πόρτες για την ενσωμάτωση της Πυρηνικής Ενέργειας και του ΦΑ στην περίφημη ευρωπαϊκή Ταξονομία, από την οποία πριν την κρίση, είχαν αποκλειστεί.

Η ανικανότητα αντιμετώπισης της κρίσης συνεχίζεται, με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών Ενέργειας να μην συμφωνούν ακόμα, σε ενιαία αντιμετώπιση. Συνεχίζουν να αγνοούν την πρόταση που είχαμε καταθέσει το 2014, ως προεδρεύουσα χώρα, για τη δημιουργία ενός **Μηχανισμού - Ταμείου Εξισορρόπησης Τιμών Αερίου**, στο πλαίσιο της κοινοτικής αλληλεγγύης. Την ίδια στιγμή, οι βασικές τροφοδότριες χώρες της ΕΕ (Ρωσία, Νορβηγία, ΗΠΑ, Κατάρ) συνεχίζουν να αυξάνουν τη συμμετοχή και τα έσοδά τους, από την ενεργειακά διψασμένη κι εξαρτημένη από εισαγωγές Ευρώπη. Οι συνεχιζόμενες υποεπενδύσεις από «δυτικές» εταιρείες (ExxonMobil, TOTAL, BP, κτ) στους τομείς Oil&Gas, δημιουργούν όλες τις προϋποθέσεις για το ξέσπασμα καινούργιων κρίσεων έως το 2050, που το ΦΑ θα χρησιμοποιείται ως μεταβατικό καύσιμο, με παράλληλη αύξηση εσόδων και γεωπολιτικής επιρροής των κρατικών εταιρειών πετρελαίου (Aramco, Gazprom, China Petroleum, κλπ), με εύλογα επακόλουθα σε νέες γεωστρατηγικές ισορροπίες.

Η κρίση ανέδειξε ξανά την **Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Ασφάλεια**, ως την κορυφαία αναπτυξιακή προτεραιότητα, μαζί με τα αναγκαία μέτρα καταπολέμησης της **Ενεργειακής Φτώχειας**. Οι αρχές για νέες πηγές και νέες διελεύσεις τροφοδοσίας με ΦΑ, αναδεικνύονται σε πυλώνες στρατηγικής αυτονομίας. Τα ελλείποντα φορτία Φ.Α το 2021 στην ΕΕ, αυτά που προκάλεσαν και την ενεργειακή κρίση, ήταν, σύμφωνα με το Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας IEA, της τάξης των 40 bcm (δισ.κυβ.μέτρα). Εδώ ακριβώς έρχεται η μεγάλη (εκτός από εθνική, και) ευρωπαϊκή αναγκαιότητα του αγωγού **EastMed**.

Ο **EastMed** στην πλήρη ανάπτυξη του θα μπορούσε να προσφέρει στην ΕΕ 20 bcm, δηλ. **το 50% των φορτίων που έλειψαν από την Ευρώπη το 2021**, και παράλληλα να

μειώσει σημαντικά τη σημερινή εξωφρενική ευρωπαϊκή τιμή ΦΑ των \$25/MMbtu, προσεγγίζοντας την τιμή των \$5/MMbtu, που πληρώνουν οι βιομηχανίες πχ σε Ισραήλ, Αίγυπτο.

Το non paper του State Department για τον EastMed (με τον πρόεδρο Ερντογάν, να πανηγυρίζει, επαναφέροντας στη διεθνή συζήτηση τον **αγωγό μέσω Τουρκίας**, που έχουμε μέχρι σήμερα αποτρέψει) και οι αμήχανες αντιδράσεις των κυβερνήσεων που τον στηρίζουν, επιβάλλουν να υπάρξει μια υπεύθυνη συζήτηση για τις νέες διαστάσεις της εθνικής ενεργειακής στρατηγικής, αλλά και να δοθούν απαντήσεις σε εύλογα ερωτήματα:

1. Γιατί το non paper δόθηκε το 2022, έτος που ολοκληρώνονται οι μελέτες του EastMed, ποια η σχέση με τη νομοθεσία στην EastMed Act και τη στρατηγική συνεργασία 3+1 (Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ+ΗΠΑ);
2. Είχε υπάρξει προηγούμενη συνεργασία με τις κυβερνήσεις συμμάχους και συνεργάτες Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ, που στηρίζουν το έργο και αν ναι, γιατί δεν υπήρξε καμία δημόσια αντίδραση;
3. Γιατί η αντίφαση της σκληρής αντίθεσης των ΗΠΑ για το NordStream II, επειδή αντικειμενικά μεγενθύνει την εξάρτηση Γερμανίας και λοιπής Ευρώπης από τη Ρωσία και ταυτόχρονα άρνηση στον EastMed, τον μοναδικό νέο αγωγό μείωσης της εξάρτησης από τη Ρωσία και τροφοδότησης της Ευρώπης από νέα πηγή και νέα όδευση ;
4. Ποια η σκοπιμότητα δημοσίευσης ενός non paper, όταν δεν ζητείται χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ, αφού το έργο χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. και τις εταιρείες – ιδιοκτήτες του, ΔΕΠΑ και Edison;
5. Υπάρχει έστω μία οικονομική μελέτη για δήθεν μη βιωσιμότητα του έργου; Έχει δει οποιοσδήποτε κάποια τέτοια μελέτη; Όχι! Αντίθετα, στο τελευταίο συνέδριο του Economist (Ιούλιος 2021), η εταιρεία του αγωγού παρουσίασε μελέτη ότι το έργο είναι οικονομικά απολύτως βιώσιμο κι ευθέως ανταγωνιστικό με όλες τις επιλογές για LNG.
6. Γιατί αντιπαραβάλλεται η χρησιμότητα των ηλεκτρικών καλωδίων, όπως ο EuroAsia Interconnector με τον EastMed, όταν εμείς ήμασταν αυτοί που από το 2013 σχεδιάσαμε και τα δύο έργα και τα εντάξαμε στον κατάλογο των έργων Ευρωπαϊκής Προτεραιότητας PCIs;

Η Ελλάδα από το 2014 είναι η 6^η καλύτερη χώρα στον κόσμο στην κατά κεφαλήν παραγωγή πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά κι 6^η καλύτερη στην Ευρώπη στα αιολικά. Σήμερα, υλοποιεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα πράσινης μετάβασης, όπως άλλωστε, όλες οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Το μεγάλο ερώτημα όμως παραμένει, για το πως θα προχωρήσουμε στην πράσινη μετάβαση, εάν δεν υπάρχει ομαλή τροφοδοσία της χώρας με φθινό Φυσικό Αέριο τα επόμενα χρόνια.

Πολύ περισσότερο, που ακόμη δεν έχει υπάρξει καμία απολύτως απάντηση στο ερώτημα ποιες είναι σήμερα οι ενεργειακές επιλογές της χώρας για την αξιοποίηση των αδιαμφισβήτητα πλούσιων κοιτασμάτων νότια της Κρήτης.

Τα 6 δις€/έτος, που πληρώνουμε κάθε χρόνο για εισαγωγή υδρογονανθράκων που θα φτάσουν τα 10 δις€/έτος τα επόμενα χρόνια, δημιουργούν κορυφαία ερωτήματα εθνικής στρατηγικής, όταν χώρες όπως Νορβηγία, Μεγ. Βρετανία, Δανία, κ.α., δηλώνουν ότι θα αξιοποιήσουν το σύνολο των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που διαθέτουν.

(Δημοσιεύθηκε την Κυριακή, 24 Ιανουαρίου 2022, στην «Κ»)